

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 25Co/34/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4121206495
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 10. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mária Malíková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2022:4121206495.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Malíkovej a členiek senátu JUDr. Lýdie Gálíkovej a JUDr. Sone Vackovej, v právnej veci žalobcu: S. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom X. P. XXX/X, XXX XX A., proti žalovaným: 1. Q. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom X. XX, XXX XX X. 2. U. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom X..XX/X, XXX XX A., 3. Y. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom X. P. XXX/X, XXX XX A. - T. O. zastúpená Mgr. Ondrejom Brlášom, advokátom, IČO: 42 428 521, so sídlom Štefánikova trieda 9, 949 01 Nitra, o určenie neplatnosti vydedenia, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Nitra (ďalej „súd prvej inštancie“) zo dňa 06. decembra 2021 č.k. 19C/22/2021-88 (ďalej „rozsudok súdu prvej inštancie“), takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal určenia, že žalobca je zákonným dedičom po poručiteľovi U. O., zomrelom dňa XX. XX. XXXX z dôvodu neexistencie dôvodu vydedenia uvedeného v listine o vydedení spísanej vo forme notárskej zápisnice dňa 12. 05. 2015 na Notárskom úrade JUDr. Gabriely Rehákovej pod N 66/2015, NZ 16042/2015, NCRIs 16405/2015, registrovanej v Notárskom centrálnom registri závetov pod č. NCRza 2568/2015.

1.1. Za preukázaný mal skutkový stav, z ktorého zistil, že uznesením č. k. 36D/207/2020-59 zo dňa 1.6.2021 v dedičskej veci po poručiteľovi U. O., nar. XX. XX. XXXX, zomr. XX. XX. XXXX, naposledy bytom A. - T. O., X. P. . XXX/X, synovi poručiteľa, S. O. (žalobca), uložil, aby v lehote jedného mesiaca od právoplatnosti predmetného uznesenia podal žalobu na Okresný súd Nitra proti žalovaným, v ktorej sa bude domáhať určenia, že je zákonným dedičom po poručiteľovi v prvej dedičskej skupine podľa § 473 Občianskeho zákonníka z dôvodu neexistencie dôvodu vydedenia uvedeného v listine o vydedení spísanej vo forme notárskej zápisnice dňa 12.5.2015 na Notárskom úrade JUDr. Gabriela Reháková pod N66/2015, NZ 16042/2015, NCRIs 16405/2015 a registrovanej v Notárskom centrálnom registri závetov pod č. NCRza 2568/2015. Z účtu vedenom v peňažnom ústave na meno žalovanej v treťom rade vyplýva pripísanie kreditných položiek v roku 2020, týkajúce sa mzdy žalobcu. Pohrebné náklady boli uhradené v hotovosti v sume 1 062,16 eura.

1.2. Po právnej stránke napadnutý rozsudok odôvodnil ustanoveniami § 461 ods. 1, § 469a ods. 1, ods. 2, ods. 3 Občianskeho zákonníka (zákon číslo 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), § 137 Civilného sporového poriadku (zákon číslo 160/2015 Z.z., ďalej len „CSP“), § 194 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (zákon číslo 161/2015 Z.z., ďalej len „CMP“).

1.3. Konštatoval, že napriek tomu, že žalobca sa domáhal určenia neplatnosti listiny o vydedení, samotnú listinu žalobca súdu nepredložil a v priebehu konania ani nenavrhol ako dôkaz túto si vyžiadať. V konaní sa žalobca opakovane zmieňoval o tom, že porušiteľ zanechal „záver“ o vydedení. Z uznesenia Okresného súdu Nitra sp.zn. 36D/207/2020 zo dňa 01. 06. 2021 vydaného JUDr. Veronikou Fandlovou, notárkou, ako súdnou komisárkou vyplýva, že porušiteľ spísal dňa 12. 05. 2015 na notárskom úrade JUDr. Gabriely Rehákovej listinu o vydedení žalobcu z dôvodu, že žalobca o poručiteľa neprejavoval

opravdivý záujem ktorý by ako potomok mal prejavovať a viedol trvalo neusporiadaný život. Aj napriek nepredloženiu listiny o vydedení, nemal súd prvej inštancie pochybnosti o tom, že k spisaniu listiny došlo. V konaní neboli preukázané tvrdenia žalobcu, že je zamestnaný a výplata žalobcu chodila na účet manželky poručiteľa, žalovanej v treťom rade, že poručiteľa navštevoval v nemocnici. Pokiaľ chcel byť žalobca v konaní úspešný, bolo nevyhnutné preukázať, že v čase spisania listiny o vydedení dôvody pre jeho vydedenie poručiteľom neboli dané. Žalobca však tieto skutočnosti ani netvrdil a ani nepreukázal. Zo samotnej skutočnosti, že žalobca a poručiteľ mali žiť v spoločnej domácnosti, nie je možné vyvodiť, že ich vzťahy boli dobré a žalobca mal poručiteľovi poskytovať potrebnú pomoc. Tvrdenia žalobcu o bezkonfliktnom spolužití žalobcu a poručiteľa boli žalovanými popreté. Žalovaní zhodne uviedli, že žalobca poručiteľovi nepomáhal a pokiaľ ho poručiteľ o pomoc požiadal, žalobca mu pomôcť odmietol a vyhovárať sa, že je unavený z roboty, prípadne nemá čas. K tvrdeniam žalobcu o posielaní jeho výplaty na účet žalovanej v 3. rade súd uvádza, že ani tieto tvrdenia nepreukazujú, že žalobca sa mal o poručiteľa starať a poskytovať mu potrebnú pomoc v chorobe a starobe. Za situácie, kedy žalobca žil v rodičovskom dome, bolo logické, aby žalobca takýmto spôsobom znášal náklady na bývanie. Z vykonaného dokazovania navyše vyplynulo, že časť peňazí pripísaných na účet žalovanej v 3. rade bola žalobcovi pravidelne v hotovosti odovzdávaná. Pokiaľ ide o ďalšie tvrdenie žalobcu ohľadom úhrady nákladov na pohreb poručiteľa, bolo preukázané, že tieto náklady v celkovej sume 1 062,16 eur boli uhradené žalovanou v 3. rade v hotovosti, o čom žalovaná v 3. rade predložila i príjmový pokladničný doklad. Ku žalobcom uvádzaným skutočnostiam a skutkovým okolnostiam je potrebné uviesť a zdôrazniť, že z nich vôbec nevyplýva, že sa majú týkať obdobia spreď 12. 05. 2015, čo je pre posúdenie dôvodnosti vydedenia podstatné. Aj v prípade, ak by žalobca v konaní tvrdil a preukázal, že po jeho vydedení poručiteľom (po 12. 05. 2015) sa vzťahy medzi ním a poručiteľom mali zlepšiť, toto ešte listinu o vydedení a existenciu dôvodov vydedenia v čase spisania listiny o vydedení nespochybňuje a nie je možné dospieť k záveru, že žalobcovi by opakovane svedčilo postavenie dediča po poručiteľovi.

1.4. Konštatoval tiež, že žalobca nespĺnil ani len povinnosť tvrdenia, keď z argumentov, ktoré v priebehu konania uvádzal, vôbec nevyplýva, že dôvody, pre ktoré bol žalobca poručiteľom vydedený, v čase spisania listiny o vydedení neexistovali. Na základe vykonaného dokazovania súd ustálil, že dôvody pre vydedenie žalobcu spochybnené neboli, predmetnej žalobe preto nie je možné vyhovieť a je potrebné ju zamietnuť.

1.5. O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa pomeru úspechu v zmysle § 255 ods. 1 CSP. Žalobu zamietol, čo znamená, že procesný úspech v konaní dosiahli žalovaní a vznikol im nárok na náhradu trov konania. Žalovaní v prvom a v druhom rade náhradu trov konania nežiadali priznať. Žalovanej v treťom rade vznikli trovy konania, pretože v konaní bola zastúpená advokátom, súd jej priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v celom rozsahu. (100%). Dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 257 CSP súd v prejednávanej spore nezhliadol.

2. Rozsudok súdu prvej inštancie napadol odvolaním žalobca. Dôvodil nesprávnymi skutkovými zisteniami súdom prvej inštancie. V tejto súvislosti poukázal na jeho tvrdenie, že výplata zo zamenstnania žalobcu bola posielaná na účet poručiteľovej manželky. Byt na Q. ulici v A., o ktorý mal žalobca prísť v dôsledku nesploácania, kupoval pred 15 rokmi a poručiteľa do domácej liečby prepustili v roku 2020. Manželka poručiteľa čerpala finančné prostriedky z účtu, na ktorý bola vyplácaná aj mzda žalobcu, z ktorého účtu vyplácala žalobcovi a jeho dcére dvakrát 100 eur. Zostatok zostal na účte poručiteľa a jeho manželky. Ďalej poukázal na tvrdenie súdu, že neposkytol poručiteľovi pomoc, keď ho o to žiadal konštatovaním, že žalobca bol v práci od rána 04.00 hod. do 20.00 hod., pomocným prácam na záhrade sa venoval vo vŕonom čase, kúpil novú vodovodnú batériu a doteraz čaká, kto plriispeje na faktúru. Ďalej dodal, že žalobcovi sa podarilo vybaviť priepustku z psychiatrie na víkend a jeho dcéra prichystala poručiteľa na svadbu žalovanej v druhom rade. Dodal, že žalobca hazardné hry nikdy nehrával, neužíval nijaké látky. V čase spisania listiny v roku 2015 nemal žalobca vlastnícke právo k nijakému bytu a rozvedený je od roku 2005. Opätovne poukázal na skutočnosť, že všetky finančné prostriedky, ktoré zarobil, boli pripísané na účet poručiteľovej manželky. V roku 2021 žalobca zrepasoval časť okien, ktoré potrebovali nutnú opravu, zrýľovať časť záhrady, nedoplatok za spotrebované energie za rok 2020 spolu so žalovanou v druhom rade uhradili, nakoľko žalovaná v treťom rade sa rozhodla, že bude neplatič.

2.1. Navrhuje zmeniť napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie a žalobe vyhovieť.

3. K odvolaniu žalobcu sa vyjadrila žalovaná v druhom rade, ktorá uviedla, že žalobca nemohol mať účet v banke, nakoľko mal podlžnosti u veriteľov. Preto nemôže byť pravda, že peniaze, zaslané na účet poručiteľovej manželky, bola z jeho strany výpomoc. Mesačne manželka poručiteľa vyplácala žalobcovi

viac ako 200 eur. O poručiťa sa starala jeho manželka, nie dcéra žalobcu. Žalobca hráva doteraz v online priestore hazardné hry, požíva alkohol. Žiada určiť, že závet zostáva v platnosti.

4. Žalovaný v prvom rade predložil súdu rovnaké vyjadrenie k odvolaniu žalobcu, ako žalovaná v druhom rade.

5. Žalovaná v treťom rade v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobcu uviedla, že odvolanie nespĺňa zákonné náležitosti, odvolateľ neuviedol, ku ktorým nesprávnymskutkovým zisteniam mal súd prvej inštancie dospieť, odvolanie nie je odôvodnené, absentuje v ňom uvedenie odvolacích dôvodov, čo predstavuje neodstrániteľný nedostatok odvolania. Rozsudok súdu prvej inštancie považuje za zákonný a dôvodný.

5.1. Navrhuje rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť, resp. odvolanie žalobcu odmietnuť a priznať žalovanej v treťom rade náhradu trov odvolacieho konania.

6. Žalobca v podanom vyjadrení k vyjadreniam žalovaných v prvom až treťom rade iba opätovne poukázal na sumy, ktoré v rokoch 2014 až 2020 boli zasielané na účet manželky poručiťa, zopakoval svoje tvrdenia o nesprávne zistenom skutkovom stave a napáda tvrdenia žalovaných ako nepravdivé.

7. Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou, v zákonom stanovenej lehote, preskúmal napadnuté rozhodnutie, viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP), prejednal odvolanie bez nariadenia odvolacieho pojednávania a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP zrušiť a vec súdu prvej inštancie v súlade s § 391 ods. 1 CSP vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

8. Predmetom konania v danej veci bola žaloba žalobcu, ktorou sa domáha určenia neplatnosti listiny o vydedení. Dôvodí tým, že neboli dané dôvody na vydedenie.

8.1. Súd prvej inštancie žalobu žalobcu zamietol dôvodiac, že žalobca nepreukázal svoje tvrdenia, že v čase spisania listiny o vydedení dôvody vydedenia neboli dané.

8.2. Rozsudok súdu prvej inštancie napadol odvolaním žalobca, ktorý poukazoval na nesprávne zistený skutkový stav.

Podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

9. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie a po oboznámení sa s predloženým spisom dospel k záveru, že napadnutý rozsudok je potrebné pre porušenie práva strán sporu na spravodlivý súdny proces zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Rozsudok súdu prvej inštancie trpí tiež vadou nepreskúmateľnosti, predčasnosti a arbitrárnosti (svojvoľnosti). Súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcu predovšetkým z dôvodu neunesenia dôkazného bremena svojich tvrdení, t.j. nepreukázanie, že v čase spisania listiny o vydedení dôvody vydedenia neexistovali.

9.1. Súd prvej inštancie tento svoj záver založil na vykonanom dokazovaní, avšak bez toho, aby mal reálne k dispozícii predmetnú listinu o vydedení, resp. dedičský spis po poručiťovi U. O., ktorý zomrel dňa XX. XX. XXXX a ktorý mal dňa 12. 05. 2015 spísať listinu o vydedení žalobcu. Súd prvej inštancie síce konštatoval, že túto listinu nemal k dispozícii, tento dôkaz žiadna zo strán sporu nenavrhl, avšak bolo nepochybné, že táto listina spísaná bola.

9.2. Za tejto situácie, bez riadneho podrobenia prieskumnej činnosti súdu napadnutej listiny o vydedení (súd prvej inštancie nepovažoval za potrebné ju pripojiť v danej veci), nemohol súd prvej inštancie riadne vyhodnotiť dôkazy a na základe nich dospieť k plnohodnotnému záveru tak, ako ho prezentoval v napadnutom rozsudku.

9.3. Odvolací súd dáva do pozornosti súdu prvej inštancie ustanovenie § 185 ods. 2, ods. 3 CSP, podľa ktorého môže súd aj bez návrhu vykonať dôkaz, ktorý vyplýva z verejných registrov, resp. aj dôkazy na zistenie, či sú splnené procesné podmienky. V tejto súvislosti odvolací súd iba dodáva, že aj vzhľadom na procesnú zodpovednosť strán sporu v dokazovaní a obmedzení aktivity súdu pri navrhovaní a teda aj vykonávaní dôkazov, nemôže byť sudca pasívnym arbitrom, ktorý je pri zisťovaní skutkového stavu

odkázaný na tvrdenia a dôkazné návrhy strán. Navyše v danom prípade ide o strany sporu, ktoré nemajú právnické vzdelanie, ide o osoby nie celkom znalé práva, pričom iba žalovaná v treťom rade má právne zastúpenie, žalobca nie je v konaní právne zastúpený. Práve z tohto dôvodu je potrebné, aby zo strany súdu prvej inštancie bola venovaná zvýšená poučovacia pozornosť, resp. súd sám zabezpečí dôkazy, ktoré nevyhnutne potrebuje pre svoje rozhodnutie.

9.4. Rozhodnúť o neplatnosti, resp. platnosti listiny o vydedení bez toho, aby ju mal súd reálne k dispozícii, podľa názoru odvolacieho súdu, nie je možné. Súd prvej inštancie má v tomto spore preskúmať aj formálne náležitosti, či táto listina obsahuje všetky náležitosti uvedené v ustanovení § 469a Občianskeho zákonníka v spojení s ustanovením § 476 a § 480 Občianskeho zákonníka. Týmto sa súd prvej inštancie vôbec nezaoberal.

10. Navyše za situácie, ak súd prvej inštancie nemal k dispozícii dedičský spis po poručiteľovi, nemohol si overiť ani správnosť vecnej aktívnej a pasívnej legitímácie strán sporu.

11. Z uvedeného dôvodu, predovšetkým vzhľadom na nemožnosť reálneho a skutočného posúdenia splnenia podmienok vydedenia, bez toho, aby súd prvej inštancie mal k dispozícii predmetnú listinu o vydedení, odvolací súd dospel k záveru o predčasnosti a arbitrárnosti napadnutého rozsudku. Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako predčasne vydaný, zrušil.

12. V ďalšom konaní si súd prvej inštancie predovšetkým zabezpečí dedičský spis po poručiteľovi, listinu o vydedení a následne posúdi tak formálne, ako aj materiálne splnenie podmienok vydedenia. Až po takejto prieskumnej činnosti opätovne vo veci rozhodne, rozhodnutie podľa § 220 CSP riadne odôvodní tak, aby v prípade podaného odvolania bolo odvolacím súdom preskúmateľné. V novom rozhodnutí rozhodne o náhrade trov odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), to neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).